Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Warszawa, 23 kwietnia 2026 r.
Znak sprawy: DWM.ww.058.7.2026

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu RP

Dotyczy: oświadczenia senatora Aleksandra Szweda z 27.03.2026 r.

Szanowna Pani Marszałek,

przekazuję poniżej odpowiedź MRiRW na oświadczenie senatora Aleksandra Szweda z 27 marca 2026 r. Odpowiedź skonsultowaliśmy z resortem wiodącym w sprawach handlowych tj. Ministerstwem Rozwoju i Technologii.

Ad. pyt. nr 1: „*Dlaczego rząd nie podjął żadnych działań, by chronić polskie rolnictwo przed skutkami umowy z Mercosur, i nie wykorzystał w pełni przysługujących Polsce mechanizmów Unii Europejskiej?*”

Polska w aktywny sposób zabiegała o uwzględnienie interesów sektora rolnego w ramach dyskusji na forum UE dotyczącej umowy UE-Mercosur. Najpierw, kiedy trwały jeszcze negocjacje, wskazywaliśmy m.in., że umowa musi uwzględniać wrażliwości sektora rolnego oraz przewidywać skuteczne i dostosowane do specyfiki sektora rolnego mechanizmy ochronne. Na etapie, gdy negocjacje zostały zakończone prezentowaliśmy przez wiele miesięcy w konsekwentny sposób nasze zastrzeżenia wynikające z negatywnej oceny tej umowy z perspektywy sektora rolnego. Prowadziliśmy rozmowy zarówno z przedstawicielami innych państw członkowskich UE, jak i przedstawicielami Komisji Europejskiej (KE). Szczególnie zbieżne stanowisko w sprawie umowy UE-Mercosur prezentowała Francja. Obawy zgłaszane przez polskiego ministra rolnictwa i rozwoju wsi na forum Rady AGRIFISH podzielało wielu ministrów z innych państw członkowskich UE. Między innymi w efekcie wspólnych działań Polski i innych państw członkowskich UE, stanowiska Parlamentu Europejskiego (PE) i protestów rolników głosowanie na forum Rady UE w sprawie umowy UE-Mercosur

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa
+48 22 250 01 18
kancelaria@minrol.gov.pl
www.gov.pl/rolnictwo

zostało przełożone z grudnia 2025 r. na styczeń 2026 r. Natomiast w czasie kluczowego głosowania 9 stycznia 2026 r. przeciwko decyzji Rady ws. podpisania i zawarcia umowy UE-Mercosur[1] wraz z Polską głosowały Francja, Austria, Irlandia i Węgry, a Belgia wstrzymała się od głosu. Nie wystarczyło to ostatecznie do zablokowania decyzji Rady UE na skutek stanowiska pozostałych państw członkowskich. Nie można jednak zgodzić się z tezą zawartą w treści oświadczenia Pana Senatora, że „*rząd nie podjął żadnej realnej pracy dyplomatycznej*".

Ponadto zwracam uwagę, że w odpowiedzi na m.in. stanowisko Polski i innych państw członkowskich UE o podobnym stanowisku Komisja Europejska zapowiedziała działania na rzecz wzmocnienia procedur kontroli bezpieczeństwa w imporcie żywności z krajów trzecich, a więc także krajów Mercosur, oraz dostosowanie wymagań dotyczących produktów importowanych do wymogów produkcji UE w obszarze pestycydów i dobrostanu zwierząt. Również między innymi dzięki działaniom Polski i Francji KE przedstawiła projekt rozporządzenia wdrażającego do prawa UE postanowienia umowy UE-Mercosur dotyczące bilateralnych środków ochronnych. Rozporządzenie to zostało już przyjęte jako rozporządzenie PE i Rady 2026/687[2]. Przyspiesza ono i ułatwia procedurę wszczęcia i prowadzenia przez KE postępowania ochronnego w imporcie z krajów Mercosur towarów rolno-spożywczych. Wdrożenie klauzuli ochronnej umożliwi zawieszenie preferencyjnych stawek celnych w umowie z Mercosur, o ile w toku postępowania KE będzie wykazane, że ma miejsce nadmierny import danego produktu i że powoduje on lub grozi spowodowaniem poważnej szkody dla produkcji unijnej. Istotnym postanowieniem ww. rozporządzenia jest także zobowiązanie KE do stałego monitoringu importu wrażliwych produktów rolnych z krajów Mercosur i prezentowania w tej sprawie raportu przynajmniej co 6 miesięcy.

W rezultacie zabiegów między innymi polskich posłów do Parlamentu Europejskiego przyjął on 21 stycznia 2026 r. stosowną rezolucję, a następnie 26 marca 2026 r. wystąpił do Trybunału Sprawiedliwości UE (TSUE) z formalnym wnioskiem o opinię co do zgodności umowy przejściowej w sprawie handlu (ITA) oraz całościowej umowy o partnerstwie (EMPA) z traktatami UE. Okoliczność ta stanowi realizację postulatu Polski,

[1] Umowa UE-Mercosur decyzją KE została – przy sprzeciwie m.in. Polski – podzielona na dwa instrumenty prawne: umowę przejściową w sprawie handlu (ITA) oraz całościową umowę o partnerstwie (EMPA).

[2] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2026/687 z dnia 11 marca 2026 r. wprowadzające dwustronne klauzule ochronne przewidziane w Umowie o partnerstwie UE-Mercosur oraz w Umowie przejściowej w sprawie handlu UE-Mercosur w odniesieniu do produktów rolnych.

gdyż Polska będzie uprawniona do przedstawienia stanowiska w postępowaniu przed TSUE wszczętym na wniosek PE.

Ad. pyt. nr 2: „*Jak rząd zamierza nadrobić wielomiesięczne opóźnienia i zabezpieczyć interesy polskich producentów przed wejściem umowy w życie, gdy czas działa wyłącznie na niekorzyść kraju*?" oraz **pyt. nr 3:** „*Czy rząd przewiduje jakiekolwiek rekompensaty, wsparcie finansowe lub instrumenty ochronne dla polskich rolników, którzy ucierpią w wyniku wejścia umowy w życie?*"

Do zarzutu dotyczącego rzekomych „*wielomiesięcznych opóźnień*" odniesiono się w odpowiedzi na pytanie nr 1.

Umowa przejściowa w sprawie handlu UE-Mercosur (ITA) ma wejść w życie 1 maja 2026 r. na zasadzie tymczasowej. Do pełnego wejścia w życie umowy wymagana jest zgoda PE, a zajęcie stanowiska w tym przedmiocie przez PE nie nastąpi w najbliższym czasie z uwagi na ww. wniosek PE do TSUE. W dyskusjach na forum UE MRiRW wielokrotnie prezentowało stanowisko, że umowa nie powinna być tymczasowo stosowana i należy poczekać na decyzję PE. Przewodnicząca KE podjęła jednak decyzję o tymczasowym stosowaniu tej umowy, powołując się na wyłączność kompetencji UE w odniesieniu do handlu z krajami trzecimi i na ww. decyzję Rady UE z 9 stycznia 2026 r., której Polska była przeciwna.

Odnośnie do tezy wskazanej w treści oświadczenia, że *„(...) umowa wejdzie w życie (...) bez żadnych ograniczeń.*" wyjaśniam, że zasadniczą zmianą od 1 maja 2026 r. będzie rozpoczęcie procesu stopniowego znoszenia lub redukowania ceł UE i krajów Mercosur w handlu wzajemnym zgodnie ze szczegółowym harmonogramem załączonym do umowy. W przypadku wrażliwych towarów rolnych import na preferencyjnych zasadach będzie możliwy jedynie w ramach kontyngentów taryfowych, a poza kontyngentami nadal obowiązywać będzie niepreferencyjna stawka celna zgodna z zasadami Światowej Organizacji Handlu (WTO). Większość przewidzianych umową kontyngentów taryfowych nie będzie otwarta od razu w pełnej wysokości, ale będzie stopniowo zwiększana w kolejnych latach, zgodnie zapisami umowy. Ponadto w związku z faktem, że tymczasowe stosowanie umowy ITA ma rozpocząć się 1 maja 2026 r. (tj. w czasie trwania roku kalendarzowego), wielkości kontyngentów przewidziane na 2026 będą zredukowane proporcjonalnie do ilości miesięcy pozostałych w roku tj. do wysokości 8/12 wielkości rocznych wynikających z umowy.

W razie stwierdzenia niepokojących zjawisk w imporcie z krajów Mercosur administracja rządowa, w tym MRiRW, będzie podejmowała stosowne działania w zależności od sytuacji, natury i skali tych zagrożeń.

W odniesieniu do potencjalnych ryzyk dla bezpieczeństwa czy jakości żywności mają zastosowanie istniejące procedury kontrolne realizowane przez KE i stosowne inspekcje w państwach członkowskich UE. W Polsce są to inspekcja: weterynaryjna, fitosanitarna, jakości handlowej oraz sanitarna. Ich rolą jest zapewnienie, żeby przesyłki niespełniające standardów bezpieczeństwa nie były dopuszczone do rynku. Dodatkowo od 1 maja do 1 września 2026 r. w ramach akcji „*Priority Control Action*" KE oraz właściwe władze w państwach członkowskich UE (w Polsce – Krajowa Administracja Skarbowa oraz ww. inspekcje) będą dodatkowo monitorować przepływ towarów z krajów Mercosur. W ramach wspólnych działań będą identyfikowane zarówno ryzyka fiskalne, jak i zdrowotne importu z krajów Mercosur.

W przypadku pojawienia się zakłóceń na rynkach rolnych związanych np. z silną integracją rynku UE z rynkiem międzynarodowym (m.in. w razie wystąpienia niekorzystnych zjawisk na skutek umowy UE-Mercosur bądź innych umów handlowych zawieranych przez UE) istnieje prawna możliwość uruchomienia mechanizmów przewidzianych w ramach wspólnej organizacji rynków rolnych. Przedstawiciele MRiRW biorą udział w regularnych spotkaniach różnych formacji Rady UE, jak i grup ekspertów KE podczas których omawiana jest bieżąca sytuacja rynkowa, prognozy zmian oraz rozważane są możliwości podjęcia działań interwencyjnych na szczeblu unijnym.

Niezależnie od tego, MRiRW szczegółowo monitoruje sytuację na krajowym i unijnym rynku i w przypadku pojawienia się zakłóceń występuje z uzasadnionymi wnioskami do służb KE o uruchomienie mechanizmów stabilizujących rynek lub rekompensujących polskim producentom poniesione straty. W szczególności MRiRW może wnioskować w takich sytuacjach o zastosowanie przez KE środków wyjątkowych przewidzianych w rozporządzeniu PE i Rady (UE) 1308/2023 r. ustanawiającym wspólną organizację rynków produktów rolnych[3]. Są to możliwości dostępne niezależnie od środków ochronnych przewidzianych w umowie UE-Mercosur i wdrażanych w ww. rozporządzeniu PE i Rady 2026/687.

[3] Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 671

Ponadto, w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) na lata 2023–2027 istnieje zestaw zasad i instrumentów zabezpieczających dochody rolników, stabilizacji rynków oraz ochrony przed kryzysami.

Podstawowym narzędziem ochrony dochodów rolników są płatności bezpośrednie, które mają zapewniać pewien stały poziom przychodów niezależnie od wahań cen na rynku. Płatności bezpośrednie mogą działać jak amortyzator dochodowy. Istnieje także rezerwa kryzysowa - specjalny instrument finansowy, którego celem jest wsparcie rolników i rynków rolnych w sytuacjach poważnych zakłóceń lub kryzysów. Jest to odrębna pula środków budżetowych przeznaczona na działania wprowadzane w rekcji na sytuacje kryzysowe. W WPR 2023-2027 na rezerwę kryzysową zarezerwowanych jest w budżecie UE minimum 450 mln EUR rocznie.

WPR zawiera instrumenty rynkowe (np. dopłaty do skupu interwencyjnego, wsparcie dla sektorów wrażliwych), które mogą w praktyce działać jako zabezpieczenie przed gwałtownymi spadkami cen produktów rolnych. Kolejnym elementem siatki bezpieczeństwa WPR jest elastyczność w planowaniu interwencji. W Planie Strategicznym WPR konstruuje się zestaw działań i instrumentów (w tym stabilizujących), dopasowane do sytuacji na rynkach. Istnieje też możliwość przeprogramowania Planu w przypadku nagłych zakłóceń.

W WPR po 2027 r. przewiduje się kontynuację mechanizmów stabilizacji dochodów i wydzielone środki na wsparcie w przypadku zakłóceń rynkowych. Będzie istniała większa niż do tej pory możliwość szybkiego przeprogramowania i przesuwania środków na obszary dotknięte np. kryzysem rynkowym. Proponuje się także dodatkowy fundusz "*Unity Safety Net*" o wartości ok. 6,3 mld EUR na poziomie UE na reagowanie na poważne zakłócenia rynkowe lub kryzysy[4]. KE zaproponowała także możliwość wykorzystania do 10% elastyczności w ramach Planów Partnerstwa na wypłaty kryzysowe. Jest to odrębny instrument rezerwowy, który nie jest częścią normalnych, stałych płatności WPR, lecz ma działać jak „fundusz awaryjny" — uruchamiany w sytuacjach nadzwyczajnych.

Te zmiany pokazują tendencję, by mocniej zabezpieczyć rolników przed szokami rynkowymi i zmianami geopolitycznymi w przyszłych okresach polityki rolnej UE.

[4] To podwojona, w stosunku do obecnej, rezerwa kryzysowa która ma służyć szybkiej i dodatkowej pomocy państwom członkowskim w sytuacjach kryzysowych, zwłaszcza takich, które dotykają bezpieczeństwa żywnościowego, stabilności rynków rolnych i utrzymania produkcji rolnej. Rezerwa kryzysowa ma zapewnić szybkie narzędzie reagowania, które nie wymaga od państw członkowskich samodzielnego finansowania w momencie kryzysu.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Jacek Czerniak
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

1. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów,
2. Ministerstwo Rozwoju i Technologii.